

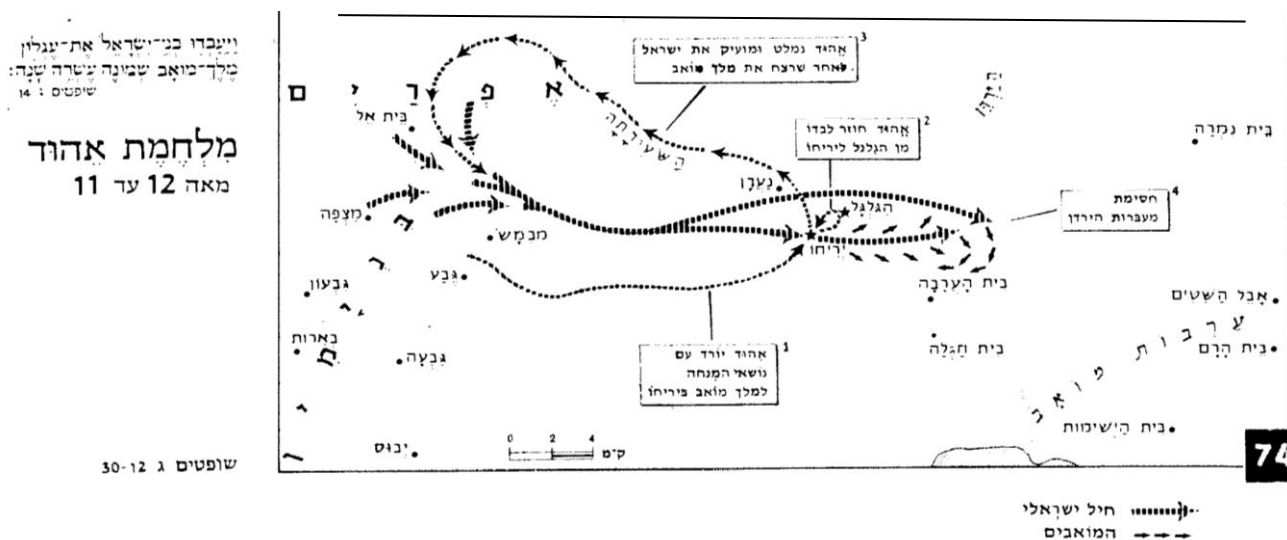
קריאת מפה - כיתה ח'

רוני מגידוב

המפה כמפרשת את הכתוב

מפה היא גם כלי פרשני. בעל אטלס כרטא לתקופת המקרא, פרופסור יוחנן אהרוני, השקיע מחמתו וממרצו לזהות את המקומות המקראיים. היות ומדובר בחיים תוססים בהם התיישבו בני אדם בארץ לפני 3000 שנה וחלק ניכר מהמקומות נהרסו, איננו בטוחים לגבי זיהויים של במקומות. מסתבר שמפה זויהווי מקומות עשויים ליצור חוסר התאמה בין הפרשנות של המפה לבין הכתוב. משום כך חשוב להתייחס אל מפה ככלי פרשני, שאין לקבלו כמובן מאליו מבלי לבדוק אותו.

המקרה של אהוד בן גרא, עגלון והפסילים

(אהרוני, יוחנן. אטלס כרטא לתקופת המקרא.)

שופטים ג', 12-30

התבוננות במפה זו ובפסוקים 19, 26 יוצרת קושי – והוא שֵׁב מִן-הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת-הַגְּלָגַל וַיֹּאמֶר דָּבַר-סֵתֶר לִי אֱלִיָּהּ הַמְּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֵס וַיֵּצְאוּ מֵעָלְיוּ כָּל-הָעַמֻּדִים עָלְיוּ (19)

וְאַהוּד נִמְלֵט עַד הַתְּמַהֲמָהּ וְהוּא עָבַר אֶת-הַפְּסִילִים וַיִּמְלֵט הַשְּׁעִירָתָה. (26)

על פי המפה יושב עגלון ביריחו. הקרבת המנחות למלך היא בגלגל, משם הוא שב לארמונו שביריחו, שם הורג אותו אהוד, ונמלט להר אפרים דרך השעירתה – כלומר נמלט מערבה להזעיק את שבטי ישראל להילחם במואבים.

אולם פסוק 26 מתאר את בריחתו להר אפרים המערבי, דרך הפסילים, שהם לפי פסוק 19 ליד הגלגל. המפה יוצרת מצב לפיו ברח אהוד לאחר הרג עגלון מערבה, תוך שהוא עובר תחילה בגלגל המזרחית. קשה להבין את מסלול הימלטותו של אהוד, המעוניין להגיע במהירות אל שבטי ישראל כדי להזעיקם לפני שהמואבים יתאוששו ממראה מלכם המומת. מדוע פנה קודם מזרחה?

אפשר שחוקר הגיאוגרפיה המקראית, אהרוני, שגה. מהי שגיאתו?

שם המקום יריחו, שאהרוני ציינו כמקום מושבו של מלך מואב, אינו נזכר בשופטים ג'. בפסוק 13 נאמר וַיֵּאָסֶף אֱלֹהֵי אֶת-בְּנֵי עַמּוֹן וְעַמְלֵק וַיֵּלְךָ וַיָּד אֶת-יִשְׂרָאֵל וַיִּירָשׁוּ אֶת-עִיר הַתְּמָרִים. אהרוני פירש על סמך דברים ל"ד 3 ודבה"ב כ"ח 15, כי עיר התמרים היא יריחו. אולם הדבר איננו הכרחי. אפשר שערים נוספות בבקעת הירדן, היושבות סמוך לנווה מדבר זכו לכינוי זה, וכי המואבים ישבו בעיר השוכנת מזרחית ליריחו ומזרחית לגלגל (ואולי אף מזרחית לירדן). שם היה ארמונו של עגלון מלך מואב, שם הרגו אהוד ונמלט מערבה דרך הגלגל השעירתה להר אפרים. מיקום עיר התמרים, עיר מושבו של עגלון מזרחית לגלגל פותרת את הקושי של הימלטותו דרך הפסילים – הגלגל עתה היא בדרכו השעירתה.

המעוניין לקרוא על טעות זו מוזמן לעיין במאמר של

י. אליצור וי. ידן, "פרשת אהוד בן גרא", **עיונים בספר שופטים**, הוצאת קרית ספר ירושלים תשל"א, עמ'

415-403.

התבוננות במפה ככלי פרשני בהוראת סיפור אהוד נועדה לחנך את הלומד להתבונן על תכני הלימוד גם מתוך ראייה ביקורתיות כלפי פרשנויות המקרא השונות. יש לבדוק גם מפה ככלי פרשני ולבחון אותה לאור קריאה מדוקדקת בפסוקי המקרא ובדיקת התאמתה לכתוב.